



Kwetsbare groepen en Corona



Problematiek en urgentie

“Het coronavirus veroorzaakt steeds duidelijker een maatschappelijke crisis, naast een gezondheids- en economische crisis... Eenzaamheid en psychische druk kunnen bijvoorbeeld sterker toenemen ...voorkomen dat bestaande kloven tussen meer en minder kwetsbare groepen zich vergroten” (SCP)

“Er zijn veel schrijnende signalen in gemeenten van gezinnen onder druk, kinderen met groeiende (leer) achterstanden, jongeren met gebrek aan toekomstperspectief, extreme eenzaamheid onder ouderen en toenemende bestaansonzekerheid voor grote groepen burgers (werkgroep Halsema)

“Met de opstart van het vaccineren is het einde van de coronacrisis in zicht en komen we in het begin van de laatste fase van de coronacrisis. Maar voordat onze samenleving kan herstellen moeten we eerst nog door deze moeilijke fase heen, waarin het uiterste wordt gevraagd van onze economische, maatschappelijke en psychische weerbaarheid” (SER)

Opdracht MCC

- De bestrijding van het Covid-19-virus is voor een belangrijk deel gericht op beschermen van kwetsbare groepen in de samenleving.
- De maatregelen ter bescherming hebben sociaal maatschappelijke gevolgen voor deze groep. Het risico bestaat op vereenzamen/isolement en psychosociale schade.
- Het is belangrijk dat er opties worden uitgewerkt zodat deze groep meer perspectief krijgt, ook als de maatregelen worden versoepeld, maar deze groep nog steeds extra kwetsbaar is.

Primaire doelgroepen voor dit advies (op voorstel VWS):

- a. Dak- en thuisloze mensen (ca. 40.000)
- b. Licht verstandelijke beperking (ca. 1 miljoen met IQ 50-85)
- c. GGZ-problematiek / verwarde personen (ca. 1 miljoen)
- d. Kwetsbare ouderen (ca. 1,4 miljoen mensen 70+)

Dialogotafel met vertegenwoordigers en deelnemers: 7 januari 2021.

Advies m.b.t. kwetsbare doelgroepen



Aandacht voor maatschappelijk welbevinden

- Expliciet meenemen in afweging wat betreft te nemen maatregelen
- Communiceren van verschillende afwegingen bij besluiten



Maatschappelijk steunpakket

- Naast ondernemers hebben ook de meest kwetsbaren extra steun nodig
- Gemeenten in hun kracht zetten en ondersteunen bij nodige extra investering
- Extra inzet maatschappelijke organisaties borgen, intensiveren en verspreiden

Uitwerking maatschappelijk steunpakket

Ondersteuning in ieder geval gericht op	<ul style="list-style-type: none">• (eenzame) ouderen thuis• mensen thuis met psychische klachten of die last hebben van lager mentaal welbevinden• mensen met verstandelijke beperking thuis (niet in instellingen)• dak- en thuislozen• multiprobleemgezinnen / armoede
(Extra) inzet maatschappelijke organisaties borgen, intensiveren en verspreiden	<ul style="list-style-type: none">• Bijvoorbeeld door het uitbreiden van een digitaliseringsproject voor ouderen, een extra inloophuis openen of een meer pro-actieve houding van wijkteams organiseren.
Rol van het Rijk	<ul style="list-style-type: none">• Gemeenten weten het best wat lokaal nodig is en werkt: middelen via gemeenten laten verdelen onder maatschappelijke partners.• Verantwoording zo licht mogelijk houden zodat gemeenten snel aan de slag kunnen.• Vanuit het Rijk inzet op kennispartners als Movisie om te monitoren wat er door de gemeenten aan inzet is, wat wordt gerealiseerd en goede voorbeelden te delen.
Claim en financiële gevolgen	<ul style="list-style-type: none">• Claim a 200 miljoen (= 4 x het pakket voor de jeugd, parallel aan pakket voor onderkant arbeidsmarkt van SZW).

Bijlagen

Dialogotafel 7/1/2021

(zie getekend verslag)

- Algemeen en groepsoverstijgend:
 - Solidariteit behouden tussen groepen
 - Na vaccinatie tijd en aandacht voor nazorg en rouw
 - Belang van goede communicatie
- Hoofdpunten per groep
 - GGZ: zorgen om toename problematiek door maatregelen
 - LVB: o.a. begrijpelijke communicatie (niet alleen digitaal)
 - Ouderen: voldoende aandacht blijven houden, ook lokaal
 - Dak- en thuislozen: 24-uurs en 1-2 persoonskamers

Initiatieven gemeenten: 16/12/20

- Alle inwoners (bv. Thuishuis, Tom in de buurt, Vriendendiensten)
- GGZ (bv. Familietelefoon Goes)
- Daklozen (bv. Vernieuwde opvanglocatie gemeente Helmond)
- Ouderen (bv. Participatiekeuken voor ouderen in Den Haag)
- Inwoners met een beperking
- Jongeren (bv. Zie advies MLT-team DGSC19)
- Anderstaligen (bv. Public Cinema, Corona Moedertaal, Testbus)
- Mantelzorgers (bv. Een klein gebaar)
- Minima (bv. Licht voor Dordt: gratis mondkapjes)
- Doven/slechthorenden (bv. Voorlichting in gebarentaal)



Dialogo wetenschappers 14/1/2021: **versterken van sociale cohesie**

Korte termijn: t/m zomer

- Bieden van perspectief door premier in persconferenties.
- Stimuleren lokale activiteiten voor diverse kwetsbare burgers in hun sociale netwerk
- Z.s.m. terug naar vaste dagstructuur als houvast voor kwetsbare groepen
- In de communicatie meer aandacht schenken aan de afwegingen die worden gemaakt in mentaal welzijn.
- Goede communicatie over wat wél mag: van lockdown naar open zetten is lastig. Het 'grijze gebied'. Extra lastig voor de LVB-groep.
- Aandacht overbelaste mantelzorgers / zorgers: hen óók vaccineren en steunen
- Borgen bestaanszekerheid als basis
- Oppassen eenzaamheid te 'psychiatriseren'
- Oppassen stigmatisering kwetsbaren
- Oppassen om alles op het vaccin te zetten als perspectief: wat als dat toch tegenvalt? Dus ook perspectief langs andere wegen

Na de crisis: vanaf zomer

- Deltaplan voor sociale cohesie maken en aandacht voor herstel tweedeling
- Toekomstige rouwstapeling en belang van rituelen: nu en ook straks
- Vasthouden van goede lessen en positieve zaken, bv. Betere zorg voor daklozen helpt ze weer snel te reïntegreren. Belangrijk zeker daar waar het aantal daklozen stijgt.
- Nadenken over cultuuromslag in o.a. de verpleeghuizen: zorgpersoneel en cultuur is nog 'topdown' qua communicatie en medisch gericht i.p.v. op sociale structuur

Kwetsbare groepen 'na de crisis'

- Na de zomer virus onder controle, maar economische en sociale crisis nog niet bezworen.
- Organiseren van collectieve rouw en een jaarlijks herdenkingsmoment Corona-crisis: eventueel te beginnen met aandacht rond 4 mei aanstaande voor de Corona-doden?
- Algemene zorgen:
 - Langdurige sociaaleconomische schade voor economisch kwetsbare groepen (toenemende armoede, schulden, leerachterstanden en ongelijkheid)
 - Toenemende tweedeling (polarisatie, vertrouwen in instituties, alternatieve feiten)
 - Stuwmeer psychosociale klachten dat zichtbaar wordt als we denken terug te keren naar 'normaal' (rouw); overstijgt zorgaanbod
- Komende weken verder doordenken pakket kwetsbare groepen 2021-2025:
 - Uitkomsten uit de dialoogtafels georganiseerd door DGSC19 (LT1)
 - Meewegen van kwantificeerbare scenario's (LT2)
 - Meenemen van wetenschappelijke kennis en gedragsinzichten (LT3).